

Streszczenie

Rozprawa ma charakter systematyczno-historyczny i poświęcona jest rekonstrukcji, analizie i dyskusji istniejących koncepcji nieświadomości w wybranych teoriach poznawczo-behawioralnych. Dokonano w niej porównania ujęć i rozumień procesów niejawnych w ramach reprezentatywnych teorii tego nurtu, a także zestawiono je z obowiązującymi rozstrzygnięciami na ten temat w obrębie innych szkół psychologicznych, takich jak psychoanaliza, fenomenologia, behawioryzm i psychologia poznawcza. Cel prowadzonych analiz był dwójaki: z jednej strony chodziło o ustalenie stopnia logicznej i merytorycznej spójności istniejących rozstrzygnięć w tym zakresie, z drugiej zaś o zbadanie do jakich implikacji mogą one prowadzić w terapeutycznej praktyce. Pobocznym, ale istotnym wątkiem było także wyodrębnienie czynników ekonomicznych i instytucjonalnych oraz kulturowych wartości, które mogły mieć wpływ na takie a nie inne sformułowanie pojęcia nieświadomości. W badaniach skupiono się na teorii twórcy terapii poznawczej Aarona T. Becka, która rozwijała się od roku 1963 do początków dwudziestego pierwszego wieku, a także na dwóch teoriach tzw. trzeciej fali: teorii Stevena Hayes (Hayes, Strosahl & Wilson, 1999) leżącej u podstaw terapii akceptacji i zaangażowania oraz teorii Teasdale'a (Teasdale & Barnard, 1993) leżącej u podstaw terapii opartej na uważności. Do analizy wybrano teoretyczne i metateoretyczne teksty twórców wymienionych teorii oraz nieznane wcześniej materiały archiwalne z Beck's Archives w Filadelfii pozyskane w trakcie kwerendy realizowanej w ramach grantu Preludium (2017/25/N/HS6/00534): korespondencję, notatki, raporty badawcze, niepublikowane manuskrypty i szkice Aarona T. Becka. Posłużono się metodą racjonalnej rekonstrukcji aby wyodrębnić ukryte założenia obecne w wymienionych teoriach oraz nadać im jasną i systematyczną formę logiczną. Wyniki badań zostały opublikowane w postaci czterech spójnych tematycznie artykułów naukowych.